

Anbefalinger til bekæmpelse af rynket rose (*Rosa rugosa*)

1 Grundregel

Uanset hvilken metode man vælger til at bekæmpe rynket rose skal man altid regne med at man skal have styr på hvor planten vokser. Jo større arealet er og jo mere opdelt jo vigtigere er det at lave en god registrering. Man skal bekæmpe alle planter. Og man skal komme igen år efter år indtil planten i mindst to år ikke har groet de steder men har registreret den.

2 Vil man bruge mekanisk bekæmpelse

Hvis man vil bruge mekanisk bekæmpelse gælder det om at udpine planten. Dette gøres ved at slå den jævnlige eller grave de øverste dele af planten op. Den indledende mekaniske bekæmpelse kan være en stor opgave. Men efterfølgende bliver arbejdet mindre og mindre. Men man skal have tålmodighed da der kan gå lang tid før bekæmpelsen er afsluttet. Rosen kan tilsyneladende blive ved med at komme igen. Men den giver op til sidst.

2.1 Indledende mekaniske indsats

Første gang man bekæmper mekanisk kan roserne være meget store. Da er det mest rentabelt at bruge en maskine. Man kan med fordel bruge en maskine der kan gribe fat i planten og rykke den op. De kan være en rendegraver med grab eller en lastbil med grab hvis rydningen sker fra fast vej. Planterne rykkes op, samles sammen og brændes, komposteres eller køres til genbrugsstationen som haveaffald. Hvis man bekæmper i områder hvor der er sandet jord og dermed hede, overdrev eller klitter skal man helst få planten brændt af eller fjernet for at der ikke skal ophobes næring i jorden. Har man ikke maskine så må man kratrydde eller grave op med spade. Det er tungt arbejde. Man kan med fordel dele arbejdet op i flere etaper.

Oprykning har den fordel at man ikke ødelægger de øvrige planter der måtte være til stede på arealet. Disse kan så hurtigere gro ud over arealet når rosen er væk. Hvis man fjerner roserne ved at opgravning efterlades arealet med rent sand og maskinerne skal bearbejde meget store mængder sand. Når man rykker op er der en del rødder som knækker og stikker op af jorden. Man kan derfor med fordel gå arealet igennem og grave de løse rødder op manuelt da jorden er blevet løsnet lidt omkring rødderne ved oprykningen. Man kan kratrydde stabbene hvis man ønsker arealet skal se mere ordnet ud.

Hvis planterne ikke er større end at man kan håndtere dem manuelt kan den indledende rydning bestå i kratrydning og/eller opgravning. Det vil dog sandsynligvis være nødvendigt at bortskaffe eller afbrænde det afslåede materiale.

2.2 Efterfølgende mekaniske indsats

I de kommende år skal man slå roserne 1-5 gange om året. Jo hyppigere slåninger jo hurtigere udpining. Hvis man slår roserne før de bliver store igen så slipper man for at fjerne det afslåede materiale. Man skal være forberedt på at bekæmpelsen vil tage flere år (>4 år).

Problemet med slåning er at den lokale vegetation ikke nødvendigvis kan tåle de hyppige slåninger. Nogle steder vil det være rynket rose der holder bedst til at blive slået. Det vil typisk være tilfældet i meget sandede områder. Planten får desuden små blade og krybende vækst som konsekvens af slåningen hvilket gør det sværere at finde planten. Slåning kan være rigtig fin at kombinere med afgræsning så man slår planten før dyrene kommer og græsser således at der er friske blade som dyrene vil være mere tilbøjelige til at æde end hvis det er gamle og seje blade og stive torne.

Anbefalinger til bekæmpelse af rynket rose (*Rosa rugosa*)

Man kan med fordel øge effekten ved at grave planter op eller rykke dem op. Det er et noget hårdere arbejde, men resultaterne viser sig hurtigere. I meget sandet jord kan mange udløbere være relativt nemme at grave/rykke op. Da planten kan have rødder i 2 m dybde skal man ikke forvente at kunne grave alle rødderne op. Målret gerne indsatsen mod de nyspirende skud. Stik spaden i jorden under planten og ryk det med op du nemt kan få med. Det begrænser belastningen når du arbejder.

3 Vil man bruge kemisk bekæmpelse

Rynket rose kan danne meget store og tætte plamager. Man kan søge at gå rundt i plamagen og sprøjte så store dele af plamagen som muligt. Men man kan også bekæmpe den ved at arbejde sig fra kanten og indad mod midten. Sprøjter man fra kanten vil man året efter man har sprøjtet se en død rand. Herefter kan man tage en tak længere ind mod midten indtil man har bekæmpet hele plamagen. Hvis plamagen er meget tæt kan det være nødvendig at skære de døde stamme væk for at kunne komme til af færdes for at sprøjte året efter. Nogle gange kan man være heldig at hele eller næsten hele plamagen dør når man har sprøjtet randen. Dette kan ske da sprøjtemidlet spreder sig igennem rodnettet fra plante til plante. Planten er løvfældende. Man skal sprøjte på bladene i sommerhalvåret. Det kan være en fordel at sprøjte sen sommer eller tidlig efterår da der kan være tendens til at planten i højere grad på dette tidspunkt trækker saft ned i rødderne.

Er planterne store og træagtige så vil de stå i nogle år som døde stamme efter man har sprøjtet. Dette kan have den fordel at det bliver nemmere at se hvor planterne har groet og hvor man skal bekæmpe. Men hvis man synes de er grimme eller de generer på anden måde kan man skære dem ned. Nogle steder er det en fordel at fjerne stammene for at man ikke skal generes af tornene.

Hvis bestanden af rynket rose består af små planter som ikke er træagtige i stænglen visner planterne helt ned når man har sprøjtet dem.

Når man ønsker at bekæmpe ved sprøjtning kan man vælge at lave indledende mekanisk bekæmpelse først for at man kun skal sprøjte de nye skud. Dette vil mindske behovet for sprøjtemidler, men vil også være noget dyrere end kun at sprøjte.

3.1 Sprøjtning af rynket rose

Det er vigtigt at man bruger de rigtige doseringer og følger anvisningerne på etiketten af det sprøjtemiddel der bruges. Og det er vigtigt at man sprøjter på en måde således at det, i videst mulige omfang, kun er rynket rose der bliver ramt. Den øvrige vegetation, der jo gerne skulle overtage arealet når rosen er væk, skal ikke slås ihjel af sprøjtemidlet. Brug gerne en sprøjtelanse på en trykbeholder hvor man stiller dyssen så det sprøjtes ud som støvregn og sprøjt så tæt på planten at det kun er den der rammes. Eller brug et aggregat der kan smøre sprøjtemidlet på planterne (f.eks. en Weed-wiper eller Easy-weeder). Vi har brugt sprøjte med trykbeholder og har haft gode erfaringer med dette.

Man skal helst sprøjte planten så de fleste blade bliver ramt af sprøjtemidlet. Kom gerne igen 3 uger efter for at tage nye skud samt dem man overså i første runde. Sprøjtningen skal gentages over 2-3 år for at være sikker på at man får det hele med. Herefter vil der være en observationsperiode før man kan fastslå at planten er udryddet.

Anbefalinger til bekæmpelse af rynket rose (Rosa rugosa)

I Bornholms Regionskommune har vi brugt følgende stoffer til sprøjtning af rynket rose i Osandbugten ved Sandvig og Næs ved Allinge:

Navn	Liter	Andel i % i færdige blanding
Glyfonova Plus 36%	0,20	* 0,72
Kvikup	0,01	0,01
Contact-klæbemiddel	0,01	0,01
Vand	9,78	99,26
	10,00	100,00

* 0,2 liter Glyfonova Plus 36 % i en blanding med 10 liter svarer til 0,72 % aktivt stof i den færdige opløsning der sprøjtes på planterne.

Glyfonova Plus er et glyfosfatbaseret sprøjtemiddel som går under flere navne (f.eks. Roundup).

Kvikup er et tilsætningsstof der gør sprøjtemidlet mere aktivt. Kvikup består af ammoniumsulfat. Kvikup forhandles også under salgsnavne som Cabam og Nova Balance. Midlet tilsættes blandingen hvis det vand man bruger rummer kalk.

Contact-klæbemiddel er et klæbemiddel der får væsken til at hænge bedre fast på bladene.

Når man laver blandingen der skal sprøjtes på planterne skal man følge producenternes anvisninger således at vand, sprøjtemiddel og øvrige tilsætningsstoffer kommer i sprøjtebeholderen i korrekt rækkefølge.